

Okręty podwodne projektu 670

Okręty podwodne projektu 670 (typu *Skat* / *Skat-M*, kod NATO: *Charlie*) – radzieckie atomowe okręty podwodne przeznaczone do zwalczania lotniskowcowych grup uderzeniowych, pierwsze okręty w siłach Marynarki Wojennej ZSRR zdolne do podwodnego odpalania manewrujących pocisków przeciwookrętowych.

Opis

Projekt 670 zaplanowano jako niewielki okręt podwodny przeznaczony do masowej produkcji. Pod względem możliwości miał być porównywalny do *projektu 661 (Papa)*, który ze względu na wysokie koszty nie mógł zostać wprowadzony do produkcji seryjnej (tylko jeden okręt tego typu został zbudowany). Podobnie jak w amerykańskich okrętach podwodnych, do napędu użyto pojedynczego reaktora (VM-4 chłodzonego wodą pod ciśnieniem) oraz pojedynczego wału śrubowego, inaczej niż na innych radzieckich okrętach, do napędu których stosowano dwa reaktory i dwa wały. Moc pojedynczego reaktora w praktyce okazała się zbyt niska, co przełożyło się na prędkość maksymalną około 24 węzłów, niewystarczającą do dotrzymania kroku lotniskowcom rozwijającym prędkości rzędu 30 w.

Na jednostkach typu *Charlie* wyeliminowano wiele problemów dręczących poprzednie okręty o podobnym zastosowaniu (typu *Echo*). Po raz pierwszy użyto systemu namierzania celu korzystającego z danych dostarczanych przez zwiad satelitarny,

lecz nadzieje w nim pokładane nie spełniły się i *Charlie* pozostał zależny od tradycyjnego zwiadu powietrznego.

W trakcie załadunku pocisków P-70

Według założeń *Charlie* miał być przystosowany do przenoszenia ośmiu pocisków rakietowych P-120 *Malachit* (w kodzie NATO SS-N-9 *Siren*), które miały być użyte na okrętach typu *Papa*. Pociski nie zostały jednak dostatecznie przygotowane, z tego też powodu zdecydowano się na użycie rakiet P-70 *Ametyst* (SS-N-7 *Starbright*), czyli wersji rozwojowej pocisku P-15 *Termit* (SS-N-2 *Styx*). Niewielki zasięg pocisków P-70 wymagał znacznego zbliżenia się do atakowanego celu, ale dzięki temu wyeliminowana została konieczność instalowania na okręcie dodatkowych urządzeń i radarów do korekcji kursu pocisku po odpaleniu, a także umożliwiło to stosowanie taktyki typu „wystrzel i zapomnij”. W latach 1967 – 1972 zbudowano 11 jednostek typu *Charlie I* w tempie około dwóch okrętów na rok. W 1972 rozpoczęto budowę typu *Charlie II*, na którym można już było zastosować pociski P-120 o dwukrotnie większym zasięgu niż P-70, a także unowocześniony system kierowania ogniem. Do 1980 roku zbudowano jedynie 6 jednostek tego typu. Typ *Charlie III* nigdy nie został zrealizowany. Do 1995 roku ze służby wycofano wszystkie jednostki.

Okręty tego typu produkowane były w dwóch wersjach:

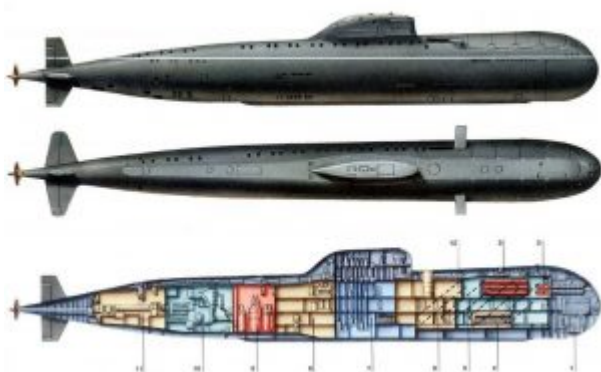
670 Skat (Charlie I)

- **K-43** • Wejście do służby: 1968 • Wycofanie ze służby: 1991
- **K-87** • Wejście do służby: 1969 • Wycofanie ze służby: 1992 • Uwagi: W 1972 roku przemianowany na **K-212**
- **K-25** • Wejście do służby: 1969 • Wycofanie ze służby: 1993
- **K-121** • Wejście do służby: 1969 • Wycofanie ze służby: 1993
- **K-313** • Wejście do służby: 1970 • Uwagi: W grudniu 1985 roku miał miejsce wyciek z głównego systemu chłodzenia, po tym fakcie okręt prawdopodobnie przeniesiono do rezerwy
- **K-308** • Wejście do służby: 20 września 1970 • Wycofanie ze służby: 1993
- **K-320** • Wejście do służby: 15 września 1971 • Wycofanie ze służby: 1994 • Uwagi: 18 stycznia 1970, w trakcie budowy okrętu, miała miejsce awaria reaktora
- **K-303** • Wejście do służby: 1971 • Wycofanie ze służby: 1995
- **K-325** • Wejście do służby: 1971 • Wycofanie ze służby: 1995
- **K-429** • Wejście do służby: 1972 • Wycofanie ze służby: 1987 • Uwagi: Okręt zatonął dwukrotnie, w latach 1983 i 1985
- **K-201** • Wejście do służby: 26 grudnia 1972 • Wycofanie ze służby: 1994

670 Skat-M Charlie II

- **K-452 "Berkut"** • Wodowanie: 1973 • Wejście do służby: 1974 • Wycofanie ze służby: 1994 • Uwagi: Nazwę otrzymał w 1989 roku
- **K-458** • Wodowanie: 1975 • Wejście do służby: 1976 • Wycofanie ze służby: 1992
- **K-479** • Wodowanie: 1977 • Wejście do służby: 1978 • Wycofanie ze służby: 1993
- **K-503** • Wodowanie: 1978 • Wejście do służby: 1979 • Wycofanie ze służby: 1994
- **K-508** • Wodowanie: 1979 • Wejście do służby: 1980 • Wycofanie ze służby: 1994
- **K-209** • Wodowanie: 1980 • Wejście do służby: 1982 • Wycofanie ze służby: 1994

Kraj budowy	ZSRR
Użytkownicy	MW ZSRR MW Rosji Indie
Stocznia	Komsomolsk nad Amurem
Wejście do służby	1968
Zbudowane okręty	17
Dane taktyczno-techniczne	

Wyporność	<p>Nawodna: 4000 ton (<i>Charlie I</i>) 5000 t (<i>Charlie II</i>)</p> <p>W zanurzeniu: 5000 t (<i>Charlie I</i>) 5400 t (<i>Charlie II</i>)</p>
Długość	94 m (<i>Charlie I</i>) 102 m (<i>Charlie II</i>)
Napęd	Reaktor jądrowy VM-4 typu PWR (chłodzony wodą), wytwarzający parę dla turbiny parowej o mocy 20000 KM, napędzającej 5-łopatową śrubę
Prędkość	Na powierzchni: 16 węzłów W zanurzeniu: 24 węzły
Załoga	Około 100
Uzbrojenie	8 pocisków P-70 (<i>Charlie I</i>) lub P-120 (<i>Charlie II</i>) 6 wyrzutni torpedowych kalibru 533 mm z zapasem 12 torped lub pocisków RPK-2 <i>Viyuga</i> (SS-N-15 <i>Starfish</i>)

Ciekawostki

INS Chakra ex. K-43

W sierpniu 1982 na pokładzie K-43 gościła delegacja rządowa Indii wraz z dowódcą sił podwodnych tego kraju. Rozmowy radziecko-indyjskie doprowadziły do decyzji o wydzierżawieniu okrętu marynarce wojennej Indii. W związku z tym przeprowadzono remont i modernizację K-43. Prace te trwały aż do lipca 1984. Objęły one także demontaż wszelkich tajnych urządzeń. Wreszcie, 30 sierpnia 1984, przygotowaną do przekazania jednostkę przemianowano na UTS-550 (ros. YTC-550) i 29 grudnia tego samego roku skreślono z listy floty radzieckiej.

W marcu 1985 na pokład UTS-550 zawitała załoga indyjska, której zadaniem było zapoznanie się z okrętem oraz przejęcie go po uprzednim przeszkoleniu.

5 stycznia 1988 nastąpiło uroczyste przekazanie okrętu marynarce Indii i nadanie mu nazwy *CHAKRA* (numer taktyczny S-71). Kontrakt dzierżawy opiewał na trzy lata.

S-71 "Chakra" i
lotniskowiec R-25 "Viraat"
w służbie floty Indyjskiej

5 czerwca 1990 okręt przeszedł poważną awarię. Przy zanurzeniu na głębokości 180 metrów w jednym z przedziałów wybuchł pożar, wdarła się woda i zaklinowaniu uległy stery. Szczęśliwie *CHAKRA* wyszła na powierzchnię, lecz uszkodzenia były poważne. Remont trwał ok. 3 miesięcy, nim okręt odzyskał pełną sprawność. W grudniu 1990 dobiegł końca termin dzierżawy. Strona radziecka nie zgodziła się na przedłużenie umowy i *CHAKRA* wróciła w skład marynarki wojennej ZSRR. Początkowo przydzielono jej poprzedni numer, tj. K-43, lecz później zmieniono go (od 28 kwietnia 1992) na B-43 (ros. Б-43).

B-43 wycofano ze służby 23 września 2006 roku.

Zatonięcie K-429

23 czerwca 1983, K-429

zatonął na Morzu Beringa,
lecz został podniesiony z
dna i powrócił do służby.
13 września 1985 okręt
zatonął ponownie, w wyniku
czego śmierć poniosło 16
członków załogi, a dowódca
jednostki trafił do
więzienia.